

זמני השבת (ת"א):

כניסת השבת: 16:23

יציאת השבת: 15:28

ר' כסלו תשע"ד

גיליון מס' 141

שאלת אביך ויגידך

שאלות ותשובות על הפרשה

מאת ר' עזרא מרום

עונג שבת

פרשה אחת, סיפור אחד

מיוחדות הפרשה הוא הרצף הסיפורי. **א. רציפות** - ניתן לעקוב אחר יעקב שהוא הדמות המרכזית בסיפור המופיעה לכל אורכו, ברצף של זמן ומקום.

ב. עלילה - קולחת ברצף, כל חלק מכין את הבא אחריו.

ג. נושא אחד - מאורעותיו של יעקב בגלות, מיציאתו אליה ועד שובו ממנה.

ד. הדמויות - הסיפור שבפרשת ויצא שונות מן הסיפור שלפניו, בסוף פרשת תולדות, ומן הסיפור שאחריו, בראש פרשת וישלח. בשני הסיפורים ההם הדמות העומדת מול יעקב היא דמותו של עשו, כאן אין שמו של עשו נזכר אלא הדמות היא של לבן.

ה. המסגרת - הסיפור נתון במסגרת ברורה: מלאכים מתגלים ליעקב בצאתו מן הארץ, ומקבלים את פניו בשובו אליה. הפרשה מתחלקת לשניים כל אחת בת 74 פס': **מחצית ראשונה**, מראש פרשת ויצא - יציאתו של יעקב לחרן (כ"ח, י) - ועד להודעת השיבה של יעקב שלא נתממשה (ל', כו).

מחצית שנייה, שהייתה של יעקב בחרן, שהפעם היא "גלות מרצון" (ל', כז), ושיבתו של יעקב בפועל אל שערי הארץ בסוף הפרשה (ל"ב, ג).

המחצית הראשונה מתארת עיכוב הכרחי ומוצדק של יעקב בגלות חרן, ואילו המחצית השנייה מתארת עיכוב מיותר ובלתי מוצדק שלו.

אך הניגודים הם סביב מוטיב משותף:

א. הן ביציאתו והן במבוא לחזרתו מסופר על חלום של יעקב, ובו מתגלים אליו מלאך או מלאכים.

ב. בשני המקומות מדובר גם על אבנים וגם על אבן מצבה שבהם עוסק יעקב. בבית אל אבני המקום אשר שם מראשותיו הופכות לאבן מצבה, האבנים הם סמל לקשר בין יעקב לה'. ובגלעד בניית גל מצבה שסימל את הברית החשדנית בין יעקב ללבן.

ג. בדרכו לחרן, מצא יעקב את אשתו, לאחר המפגש עם הבת, רץ לבן לקראת יעקב כדי להקביל את פניו. בדרכו חזרה רדף לבן אחר יעקב, ובעקבות הוויכוח ביניהם קילל יעקב את רחל בלא יודעין, וכך איבד אותה.

למרות הניגודיות, בכל אותה תקופה זכה יעקב להגנת ה' עליו, הן בהיותו בבית לבן והן בבריחתו ממנו: **"כי מלאכיו יצוה לך, לשמרך בכל דרכיך"**. אתר דעת

1. "והנה סולם מוצב ארצה". מה רמוז במילה "סולם" (בעל הטורים) בגימטריא סולם = ממון. ללמדנו שמבחינה רוחנית השימוש בממון יכול לרומם את האדם או להשפילו לתחתית.
 2. הסיסמה של תנועת חב"ד שמקורה בפרשתנו? "ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה".
 3. איזו עיר נקראה בשם: לוז? בית אל.
 4. שניים בתורה עזרו לנשים להשקות את הצאן מהבאר. מי הם? יעקב ומשה.
 5. אחת מנשותיו של יעקב ילדה בנים שהיו "כתר" של: תורה, מלכות וכהונה.
 - א. מי האישה? ב. מי הבנים ומה הכתר של כל אחד מהם?
 - א. לאה.
 - ב. כתר מלכות ליהודה, כתר כהונה ללוי וכתר תורה ליששכר.
 6. מי אמר למי: "התחת אלוקים אנוכי"? יעקב לרחל.
 7. יצחק מברך את יעקב: "וישתחו לך בני אמך".
 - א. מי אמר למי 'וישתחו לך בני אביך'? ב. מהי סיבת השוני בין 2 המקרים?
 - א. יעקב ליהודה. ב. הסיבה לשוני: ליצחק היתה רק אשה אחת ואילו ליעקב היו כמה נשים.
 8. ליעקב הובטח "והיה זרעך כעפר הארץ". מדוע הדימוי לעפר? כשם שהעפר משמיד את המתכת וקיים לעולם כך עמ"י משמיד את האומות וקיים לעולם.
 9. לבן רץ לקראת יעקב - "ויחבק לו וינשק לו". מדוע עשה פעולות אלו? החיבוק - לבדוק אם הביא זהובים בחיקו. הנשיקה - שמא מרגליות הביא בפיו.
 10. כמה ילדים נולדו ללאה?
- 7 ילדים: 6 בנים ובת אחת.
 11. מדוע היו עיני לאה רכות? (רש"י). בגלל שסבורה היתה שתתחתן עם עשו ולכן בכתה הרבה.
 12. על הפס' (בפרשת עקב): "ארץ אשר אבניה ברזל" אמרו חז"ל: "אל תקרי אבניה אלא בניה ברזל" - מה רמוז בכך? ברזל ר"ת של ארבע אמהות השבטים: בלהה רחל זלפה לאה.
 13. לפי הגמרא ברכות כו. "תפילות אבות תקנום". כיצד נרמז הדבר בשמותיהם? האות השנייה בכל שם מרמזת על התפילה שתיקן: אברהם = בוקר. יצחק = צהריים. יעקב = ערב.
 14. מדוע גנבה רחל את התרפים?
 - א. כדי שלבן לא יעבוד ע"ז.
 - ב. שלא יתגלה יעקב הנמלט ע"י התרפים.
 15. באילו שמות קראו יעקב ולבן למצבה שהקימו? יעקב קרא לה 'גל-עד' ולבן קראה 'יגר שהדותא'.
 16. ויצא יעקב מבאר שבע".
 - ציין 2 סיבות ליציאתו של יעקב.
 - א. לקיים מצוות כיבוד אב שאמר לו לצאת לחפש אישה.
 - ב. מפחד עשו שאיים להרגו.
 17. בפרשתנו נמשלו ישראל לעפר ולכוכבים. מה משמעות הדבר? עם ישראל יכול להגיע למצבים קיצוניים בהתאם להתנהגותו: או שיעלה מעלה מעלה או שיושפל עד עפר.
 18. "ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה". על מי עוד בתורה נאמר "יפת מראה"? שרה.
 19. אל 2 גויים נגלה ד' בחלום הלילה. מי הם?
 - א. לבן (ל"א, 24).
 - ב. אבימלך (כ, 3).
 20. מה משמעות הביטוי "ברחל בתך הקטנה"?

מהם מלאכים? מה תפקידם ופועלם?

מלאך הוא ישות רוחנית שאין לו תכונות גופניות. תיאורי המלאכים אצל הנביאים - דוגמת כנפיים, זרועות וכו' - זו האנשה של יכולותיהם ושל משימותיהם הרוחניות.

שמות המלאכים

המלאכים הראשונים המוזכרים בשמותיהם הם גבריאל ומיכאל, בספר דניאל. לפני כן, המלאכים מסרבים להסגיר את שמותיהם; כך למשל במפגש של יעקב עם המלאך, ובסיפור על המלאך שהופיע להוריו של שמשון. הרמב"ם מסביר שכל המלאכים שייכים לאחת מעשר דרגות: **חיות הקודש, אופנים, אראלים, חשמלים, שרפים, מלאכים, אלוקים, בני אלוקים, כרובים ואישים**. הדרגות הללו מתייחסות לדרגת הבנתו של המלאך, יש בהם שמיטיבים יותר מאחרים להבין את ה' ואת דרכיו.

תפקידי המלאכים

המילה העברית "מלאך" משמעותה שליח, שהרי מלאכים הם שליחי ה' שייעודם הוא לבצע שליחויות שונות. כל מלאך מבצע מטלות מסוימות, לדוג', מיכאל ממונה על שליחויות שהן ביטויים לחסד האלוקי, גבריאל מבצע את שיפוטיו החמורים של ה', ועל רפאל מוטלת האחריות לרפא. יש מלאכים שנוצרו למשימה ספציפית ועם השלמת המטלה הם חדלים להתקיים. עפ"י הזוהר, אחת ממטלות המלאכים היא לשאת אל כס ה' את מילות התפילה ולימוד התורה שלנו.

סוג אחר של מלאכים הוא אלו שנוצרו ע"י מעשי האדם. **"כל המקיים מצווה בעולם הזה קונה לו סניגור לעולם הבא, וכל העובר עבירה בעולם הזה קונה לו קטגור לעולם הבא"**. אלו נוצרים מהאנרגיה שהאדם משקיע בקיום מצווה או בביצוע החטא.

בתפילותינו אנו מתייחסים לשירות התהילה שהמלאכים שרים לפני אלוקים. למלאכים יש "משמרות", הם שרים בזמנים קבועים ביום או לילה. סוגי התהילה שהם שרים משקפים את מעמדו הרוחני של המלאך. שירת המלאך מתקשרת למאבקו של המלאך ביעקב, שבסופו המלאך מפציר ביעקב **"לשלחו כי עלה השחר"**. עפ"י המדרש, חפזונו של המלאך הייתה כי הגיעה משמרתו לשיר לפני ה'. כך גם כשמשה שהה על הר סיני, הוא ידע את השעה עפ"י חילופי המשמרות של שירת המלאכים.

מלאכים לעומת בני אדם

למרות הרמה הגבוהה של המלאכים,

מבטא זיהוי ודאי.

21. מה שמות בניה של

א. בלהה? ב. זילפה?

א. דן ונפתלי. ב. גד ואשר.

22. "ויאסוף לבן את כל אנשי המקום

ויעש משתה". מי עוד בתנ"ך עשה

משתה חתונה ומה ההבדל ביניהם?

בועז ערך משתה מצומצם עם 10

אנשים בלבד (רות ד, 2), לעומת

לבן שאסף את כל אנשי העיר.

23. לבן אמר ליעקב: "הבנים בני" מי

אמר למי בתורה "בני הם"?

יוסף אמר ליעקב על מנשה

ואפרים בניו.

24. הוא בחלום האב הנבחר, קצץ זנבו

והוא בחלום השר.

סלם- בחלום יעקב (בכתיב חסר

בתורה), סל- בחלום שר האופים.

חידון באדיבות פרסומא אתר מידע לקהילה הדתית ברחובות

יציאת יעקב לחרן

"ויצא יעקב מבאר שבע ... ויפגע במקום וילן שם" (כ"ח, י"א-י"ב)

1. "ויפגע במקום" - מהו המקום בו נאלץ יעקב ללון? (רש"י)

2. "ויקח מאבני המקום..... ויקח את האבן אשר שם מראשותיו"? כיצד מסביר רש"י את העובדה כי בתחילה מדברת התורה על "אבנים" ברבים ואחר כך על "אבן" ביחיד?

3. מיהם המלאכים העולים ומיהם המלאכים היורדים בחלום יעקב? (כ"ח, יב)

4. מה מבטיח הקב"ה ליעקב לפני צאתו לחרן? (כ"ח, י"ג - ט"ו)

5. "וזה שער השמים" - מדוע נקרא המקום בשם זה? (כ"ח, י"ג - י"ז)

6. "וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם" - כיצד מפרש רש"י את המילים "וישא רגליו"? (כ"ט, א')

יעקב בחרן

1. להיכן מגיע יעקב בבואו לחרן? (כ"ט, ב')

2. כיצד היו נוהגים להשקות את העדרים בחרן? (כ"ט, ב'-ג')

3. מה עושה יעקב כשהוא רואה את רחל? (כ"ט, ט)

www.pirsuma.com

4. "ויהי כשמוע לבן את שמע ... וירץ

לקראתו" (כ"ט, י"ג) - מדוע רץ לבן? (רש"י)

5. מהו השכר שמבקש יעקב עבור עבודתו? (כ"ט, י"ח)

6. אחרי שבע שנים, יעקב מבקשת את משכורתו. כיצד מרמהו לבן?

לאה יולדת תחילה ורחל נשאת עקרה:

1. כיצד נקרא בנה הראשון? (כ"ט, ל"ב)

2. מדוע נקרא הבן הרביעי יהודה? (כ"ט, ל"ה)

3. כיצד נקרא בנה הבכור של רחל כאשר היא יולדת לבסוף ומדוע? (שני טעמים פסי כ"ג)

בריחת יעקב מחרן

1. היכן היה לבן כאשר יעקב ומשפחתו עזבו את חרן? (ל"א, י"ט)

2. מה עושה רחל רגע לפני עזיבתם? (ל"א, י"ט)

3. כאשר שומע לבן שברח יעקב הוא רודף אחריו. היכן הם נפגשים? (ל"א, כ"ג)

4. מה מצווה ה' את לבן בחלום הלילה? (ל"א, כ"ד)

5. מה מחפש לבן באהלי יעקב? האם הוא מוצא את מבוקשו?

6. את מי פוגש יעקב בבואו לארץ וכיצד הוא קורא למקום המפגש? (ל"ב, ג')

זכות הלימוד בעלון מוקדשת לרפואת:

אברהם צבי בן שמואל הכהן ומינה בת נחמה

להקדשות ולקבלת העלון כל יום רביעי באימייל ניתן לפנות ל: ShealAvicha@gmail.com

לארכיון העלונים: www.pirsuma.com/shal_avicha

האלוקית השורה עליהם גדולים עד כדי כך שהוא היה מתבטל והופך לאפס ולאין!"

הרבי הרש"ב, האדמו"ר החמישי, תיאר פעם רגשות שחווה בזמן תפילת שחרית: "כשאני אומר את חלק התפילה שבו מתוארת התהילה שהמלאכים שרים לפני ה', אני מקנא בהם. אבל כשאני קורא את תפילת שמע, התהילה שהיהודי שר לפני ה', אני תוהה: 'אנה הלכו כל המלאכים?'"

הנשמה היהודית גבוהה משל המלאך. רק לנשמה היהודית יש יכולת לרדת לעולם הגשמי ולרומם אותו. שהרי הנשמה האלוקית של האדם היא "חלק אלוק ממעל ממש", בניגוד למלאכים, שהם בריאה חדשה, למרות קדושתם.

האדמור הזקן כותב בתניא ש"אילו עמד מלאך אחד בנוכחות מניין של עשרה יהודים, אפילו לא נאמרו שם דברי תורה, היו האימה והפחד האינסופיים שהיו נופלים עליו לנוכח הנוכחות